

כמה טוב עשה הקדוש ברוך הוא בכל דור ודור לישראל. בא וראה מה כתוב, (מיכה ז) ואשלח לפניך את משה אהרן ומרים. והרי כמה נביאים היו אחרי משה! ואשלח לפניך את משה אהרן ואלעזר ופנחס יהושע ואלהו ואלישע וכמה שאר צדיקים וחסידים הנה צריך לומר, אז למה שלשת אלה? אלא אמר הקדוש ברוך הוא, עמי, בני, למה לא תזכרו את כל הטובות שעשיתי לכם, ששלחתי לכם את משה אהרן ומרים?

למלך בשר ודם שיש לו מדינה, ושלח אליה אנשים גדולים, שרים ושליטים, שינהלו את העם ויעינו בהם ובדיניהם. מי צריך להיות זקוק במזונם ובדבריהם שיצטרכו, הלא לא עם המדינה?! הרי בעל כרחם יצטרכו להשגיח על דרכיהם ולתת להם כבוד.

שלחתי את משה, הוא הביא לפניכם מן האכל, ונהל אתכם ואת בניכם ואת בהמתכם, והשתדל בדיניכם (במזונותיכם) ובכל מה שהצטרקתם. שלחתי את אהרן, הביא (לכם ענני) היכלות של ענני כבוד לכסות עליכם כמו מלכים. רחץ אתכם בטללי כבוד שלא ירקבו לבושיכם ומנעליכם, שהיו מתחדשים בכל יום. שלחתי למרים, הביאה באר להשקות אתכם, ושתייתם אתם ובהמתכם. הם נתנו לכם, ומשללהם אכלתם ושתייתם וישבתם בחפת הכבוד שלהם, ומשלכם לא נתתם להם. ולא עוד, אלא שהשתדלו עליכם ולקחו על צוארם את משאכם, והייתם מחרפים ומגדפים אותם.

אמר רבי יוסי, לא היה אב רחמן על בניו כמו הקדוש ברוך הוא, ופסוק הוא שכתוב, (מלכים א-ח) לא נפל דבר אחד מכל דברו הטוב וגו'. בא וראה רחמנותו: אלו אמר לא נפל דבר אחד מכל דברו ולא יותר - נוח לעולם שלא נברא. אבל משאמר מכל דברו הטוב, והוציא הרע לאחור, שהרי דבר של רע לא רצה לעשות.

ואת על גב שהפחיד והרים רצועה, באה האם והחזיקה בזרוע מינו, ועמדה הרצועה במקומה ולא ירדה למטה, ולא נעשה (הדין), משום שבעצה אחת היו שניהם - אותו שהפחיד, ואותו שאחז בימינו.

וְאָם תֹּאמֶר, מִנֵּינ לָנוּ? זֶה מְדַבֵּר שֶׁהוּא בְּגִלּוּי, שְׁכַתּוּב לָךְ רַד כִּי שַׁחַת עִמָּךְ. הַתְּחִיל לְהָרִים רְצוּעָה, וּמִשָּׁה, שְׁלֹא הִיָּה יוֹדֵעַ דְּרָפָה שֶׁל אִם, שְׁתַּק. כִּיּוֹן שְׂרָאָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא כָּךְ, רִמָּז לוֹ, וְהִכָּה בּוֹ וְאָמַר וְעַתָּה הַנִּיחָה לִי. מִיַּד הַרְגִישׁ מִשָּׁה וְאֶחָז בְּזוּרְעוֹ שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁכַתּוּב זָכַר לְאַבְרָהָם. זֹו זְרוּעַ יָמִין, וּמִשּׁוּם כָּךְ לֹא יִרְדָּה הַרְצוּעָה.

וְאָם תֹּאמֶר, הָאִם שֶׁהִיא רְגִילָה לְאַחֵז בְּרְצוּעַת הַמְּלָךְ, הֵיכֵן הִיָּתָה שֶׁהִשְׁאִירָה אֶת הַדְּבָר לְמִשָּׁה? שְׁאַלְתִּי וְאָמַרְתִּי, וְהָרִי לֹא יִדְעַתִּי אֶת בְּרוּר הַדְּבָר, עַד שֶׁנִּהְיָה לְפָנַי הַמְּנוּרָה הַקְּדוּשָׁה. כְּשֶׁבָאוּ לְפָנַי רַבִּי שְׁמַעוֹן, רָאָה בְּפָנֵיהֶם סִימָן. אָמַר, הַכִּנְסוּ בָנִים קְדוּשִׁים, הַכִּנְסוּ אֶהוּבֵי הַמְּלָךְ, הַכִּנְסוּ אֶהוּבִים שְׁלִי, הַכִּנְסוּ אֶהוּבִים אֵלָה לְאֵלָה.

שְׁאָמַר רַבִּי אַבָּא, כָּל הַחֲבָרִים הִלְלוּ שְׁאִין אוֹהֲבִים זֶה אֶת זֶה, מִסְתַּלְקִים מִהָעוֹלָם טָרָם שֶׁהִגִיעַ זְמַנָּם. כָּל הַחֲבָרִים בְּיָמָיו שֶׁל רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֶהֱבַת נַפְשׁ וְרוּחַ הִיָּתָה בִּינֵיהֶם, וּמִשּׁוּם כָּךְ בְּדוּרוֹ שֶׁל רַבִּי שְׁמַעוֹן הָיוּ בְּגִלּוּי. שֶׁהָיָה רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר, כָּל הַחֲבָרִים שְׁאִין אוֹהֲבִים אֵלָה לְאֵלָה, גּוֹרְמִים שְׁלֹא לְלַכֵּת בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל, וְעוֹד – שְׁעוֹשִׂים בַּה פָּגָם, שֶׁהָרִי בַתּוֹרָה אֶהֱבָה וְאֶחָוָה וְאָמַת יֵשׁ בָּהּ. אַבְרָהָם אֶהֱבַת אֶת יִצְחָק, וְיִצְחָק אֶת אַבְרָהָם, הָיוּ מִתְחַבְּקִים זֶה בְּזֶה. בְּיַעֲקֹב שְׁנִיָּהֶם אֶחָוִים בְּאֶהֱבָה וּבְאֶחָוָה, נוֹתְנִים רוּחָם זֶה בְּזֶה. גַּם הַחֲבָרִים בְּאוֹתָהּ דִּגְמָא הֵם צְרִיכִים, וְלֹא לְעֲשׂוֹת פָּגָם.

כִּיּוֹן שְׂרָאָה סִימָן בְּפָנֵיהֶם וְאָמַר לָהֶם כָּךְ, אָמְרוּ לוֹ, וְדָאִי רוּחַ נְבוּאָה שׁוֹרָה עַל הַמְּנוּרָה הַקְּדוּשָׁה, וְכָךְ אָנוּ צְרִיכִים לְדַעַת. בְּכָה רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, דְּבַר אֶחָד מֵאוֹתָם דְּבָרִים שְׁלַחְשׁוּ לִי מִתּוֹךְ רֵאשׁ הַיְשִׁיבָה שֶׁל גֵּן עֵדֶן, שְׁלֹא אָמְרוּ בְּגִלּוּי דְּבַר זֶה, סִתֵּר הוּא. וְאָמַר לָכֶם, בְּנֵי אֶהוּבֵי, בְּנֵי אֶהוּבֵי נַפְשִׁי, מָה אַעֲשֶׂה. אָמְרוּ לִי בְּלַחֲשׁ, וְאָנִי אָמַר בְּגִלּוּי, וְלִזְמַן שֶׁנִּרְאָה פָּנִים בְּפָנִים (שְׁכִינָה), כָּל הַפָּנִים יִסְתַּמְכוּ בְּזֶה.

בְּנֵי הַחֲטָא שְׁעֲשׂוּ (עַרְב רַב) הָעַם שְׁבַחוּן, וְהַשְׁתַּתְּפוּ בּוֹ הָעַם הַקְּדוּשׁ – בְּאִם הֵם חֲטָאוּ, שְׁכַתּוּב קוּם עֲשֵׂה לָנוּ אֱלֹהִים, אֱלֹהִים וְדָאִי. כְּבוֹד יִשְׂרָאֵל הַזֶּה, הוּא שְׁשׁוֹרָה עֲלֵיהָ כָּאִם עַל בָּנִים, וְזֶהוּ סוּד הַכְּתוּב (תהלים קו) וְיָמִירוּ אֶת כְּבוֹדָם בְּתַבְּנִית שׁוֹר. זֶה כְּבוֹדָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, הָאִמָּא שְׁלָהֶם. וְזֶהוּ שְׁכַתּוּב (שְׁמוּאֵל א-ד) גְּלָה כְּבוֹד. שְׁגָרְמוּ לְשְׁכִינָה לְגַלוּת בְּגַלוּת עִמָּהֶם. וְעַל זֶה וְיָמִירוּ אֶת כְּבוֹדָם. בְּמָה? בְּתַבְּנִית שׁוֹר.

כַּאֲן הוא סוד הדְּבָר. בא וּרְאָה, לְמַטָּה בְּתוֹךְ שְׁמַרֵי הַיַּיִן הַשְּׁמָרִים הָרָעִים, יֵצֵא מִפְּגִיעַ אֶחָד, מְקַטְרֵג, מִזִּיק קְדָמוֹן, וְהוּא בְּסוּד דְּמוּת אָדָם. כְּשֶׁקָּרַב לְתוֹךְ הַקֹּדֶשׁ, כִּיּוֹן שְׁמַעְבֵּר מִשֵּׁם וְרוּצָה לְרֹדֵת לְמַטָּה, רוּצָה לְהִתְלַבֵּשׁ בְּלִבוֹשׁ לְהִזִּיק אֶת הָעוֹלָם. וַיּוֹרֵד הוּא וּמְרַכְבוֹתָיו. וְהִלְבוֹשׁ הָרֵאשׁוֹן שֶׁהוּא לֹקַח - תְּבִנִית שׁוֹר, דְּמוּת שׁוֹר, וְרֵאשׁוֹן לְנִזְיָקִין מֵאוֹתָם אֲרַבְעָה. הוּא שׁוֹר. וְהֵם אֲרַבְעָה אַבוֹת לְהִזִּיק לְעוֹלָם, וְכֹל שְׁלֹשֶׁת אַבוֹת הַנִּזְיָקִין פָּרַט לְשׁוֹר, כָּלֵם שָׁלוּ, וְעַל זֶה כְּתוּב וַיִּמְירוּ אֶת כְּבוֹדָם בְּתִבְנִית שׁוֹר.

מִה זֶה אֲכַל עֹשֵׁב? הֲרֵי דְרָשְׁנוּ בּוֹ, אֲבָל עֵקֶר הַדְּבָר מִתְמַצִּית שֶׁל לָחֵם וְשִׁבְעָה מֵינֵי דָגָן אֵין לוֹ בָּהֶם חֵלֶק. וּמִשׁוּם כֶּף הָאֵם לֹא הִיָּתָה שָׁם, וְלֹא נָאָה לָהּ לְהִיּוֹת שָׁם. וּמִשׁוּם שֶׁהָאֵב הִיָּה יוֹדֵעַ אֶת רַחֲמֵנוֹת הָאֵם וְדַרְכָּהּ, אָמַר לְמֹשֶׁה, בְּנֵי אֱהוּבֵי, הֲעֵצָה בְּזֶה תְּמִיד בְּשִׁנְיָהֶם. וְזֶהוּ שֶׁלְּחֹשׁוּ לִי בְּלַחֵשׁ, שְׁלֹא רְאוּי לְגִלוֹת, שֶׁהֵבֵן לֹא יָדַע, וַיִּרְאֶה שֶׁהֲרֵי רְצוּעָה מוֹכֵנָה, וְתְּמִיד יִפְחַד. אֲבָל שְׁנֵיהֶם בְּעֵצָה זֹו וּבְעֵצָה אַחַת.

בֵּא וּרְאָה, כְּתוּב וַיִּרְא הָעָם כִּי בִשַׁשׁ מִשָּׁה. מִי זֶה הָעָם? הֵם הָעַרְבִים רַב. מִי הָעַרְבִים רַב? וְכִי לוֹדִים וְכוֹשִׁים וְכַפְתּוֹרִים וְתוֹגְרָמִים הָיוּ, שֶׁקָּרְאוּ לָהֶם עַרְבֵי רַב? וְהֵלֵא מִצְרַיִם הָיוּ, וּמִמִּצְרַיִם נָסְעוּ. וְאֵלוֹ הָיוּ עַרְבוּבָיָה שֶׁל עַמִּים רַבִּים, כֶּךָ הִיָּה לוֹ לְכַתֵּב: עַרְבֵי רַב עָלוּ אֶתֶם לְפִי הָעַרְבוּבָיָה שֶׁלָּהֶם.

אֵלֶּא עַרְבֵי רַב עָלָה אֶתֶם - עַם אֶחָד הִיָּה וְלִשׁוֹן אַחַת, אֲבָל כָּל מְכַשְׁפֵי מִצְרַיִם וְכָל חֲרֻטְמֵיהֶם הָיוּ אֵלֶּה, שֶׁכְּתוּב בָּהֶם (שְׁמוֹת ט) וַיַּעֲשׂוּ גַם הֵם חֲרֻטְמֵי מִצְרַיִם. שֶׁרְצוּ לַעֲמֹד כְּנֹגֵד נִפְלְאוֹת הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא. כִּיּוֹן שֶׁרְאוּ הַנְּסִים וְהַנִּפְלְאוֹת שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה בְּמִצְרַיִם, חֲזְרוּ לְמֹשֶׁה. אָמַר הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה, אֵל תִּקְבַּל אוֹתָם. אָמַר מֹשֶׁה, רַבּוֹן הָעוֹלָם, כִּיּוֹן שֶׁרְאוּ גְבוּרַתְךָ הֵם רוּצִים לְהִתְגַּיֵר. יִירְאוּ גְבוּרַתְךָ בְּכָל יוֹם, וַיִּדְעוּ שֶׁאֵין אֵלֹהִים מִבְּלַעַדֶיךָ. וְקִבַּל אוֹתָם מֹשֶׁה.

לְמַה קָרָא לָהֶם עַרְבֵי רַב? אֵלֶּא כָּל מְכַשְׁפֵי מִצְרַיִם הָיוּ, וּבְרֵאשֵׁם יוֹנוֹס וַיִּמְבְּרוּס, וּבִשְׁעוֹת הַיּוֹם הָיוּ עוֹשִׂים כְּשִׁפְיָהֶם תְּמִיד. וְכֹל הַמְכַשְׁפִּים הִלְלוּ הָעֲלִיוֹנִים הָיוּ מְסַתְּכָלִים מִכְּאֲשֶׁר נוֹטָה הַשֶּׁמֶשׁ, מִרְאשִׁית שֶׁשׁ שְׁעוֹת וְחִצֵּי עַד רְאשִׁית תְּשַׁע וְחִצֵּי, שֶׁהֵינּוּ עַרְבֵי הַגְּדוֹל. כָּל אוֹתָם מְכַשְׁפִּים קְטָנִים, מִתְּחִלַּת תְּשַׁע וְחִצֵּי עַד חֲצוֹת הַלַּיְלָה.

אותם עליונים שבהם היו מסתכלים מכשנוטה השמש, שהרי אז מתחילים תשע מאות ותשעים וחמש דרגות לשוטט על הרי החשן, ורוחם היתה משוטטת על כל אותם מכשפים (דרגות) בכשפיהם. ואלה היו עושים כל מה שהם רוצים, עד שכל המצרים באלה היתה מבטחם. וקראו להם ערב רב, משום שיש להם ערב קטן, מתשע שעות וחצי ומטה, זה ערב קטן. ושני ערבים הם, ועל כך וגם ערב רב עלה אתם.

וחכמתם היתה רבה, והם הסתכלו בשעות היום, והסתכלו בדרגת משה, וראו שהרי בכל הצדדים בשש משה: בשש שעות ראשונות של היום, שהם לא יכולים לשלט בהם, (בגלל שש) בשש דרגות עליונות שאוחזים בו (שאוחז בהם). ובכל הצדדים היתה בשש, ובעטרות השש הללו היתה עתיד לרדת מן ההר, שכתוב כי בשש משה לרדת מן ההר.

מיד ויקהל העם על אהרן, (שכך למדנו, שבאותה שעה שירד משה וקבל התורה לבדו כללות כל ישראל, והוא קבל התורה בעולם. ואפלו מגלת אסתר שכתוב (אסתר ט) וקבל היהודים, וקבלו היהודים היתה צריך להיות! מהו וקבל? אלא זה משה שהוא היהודים, כללות כל היהודים. ויקהל העם על אהרן) למה על אהרן? כדי להפיל בצד הימין, שהרי הם השמאל רצו ממנו, וכדי שיהיה כלול בימין, התכנסו על אהרן, ויאמרו אליו קום עשה לנו אלהים. (אלהים ודאי רצו צד השמאל. אשר ילכו, אשר ילך היתה צריך להיות! מהו אשר ילכו? אלא אלהים, שש מדרגות הן, (ששת ימי המעשה), כלם בצד השמאל של אלהים, שש הן. שאם תאמר שהרי הן שבע, אותו האלהים העליון לא נכנס בכלל).

בא וראה, כל זמן שהיה משה במצרים, לא הזכיר השם של אלהים, אלא שם של ה', ועל זה קשה לו לפרעה, כדי שלא יהיה תקף לאותו הצד האחר ולא יתחזק בעולם. עכשו רצו את אותו הדבר, וזהו קום עשה לנו אלהים. לנו דוקא, שאנו צריכים את הדבר הזה לחזק את הצד שלנו, שהיה דחוי עד עכשו.

אשר ילכו לפנינו. מה אמרו? אלא כך אמרו, אנו רואים שאתם ישראל, כל טוב וכל הכבוד של העולם לכם, ואנו דחויים בחוץ. שלכם – (שמות יג) וה' הלוך לפניכם יומם. אף כך אלהים אשר

יִלְכוּ לְפָנֵינוּ, כְּמוֹ שֶׁה' הוֹלֵךְ לְפָנֵיכֶם. שֶׁהָרִי יֵשׁ לָנוּ רִשׁוֹת לְצַד שְׁלָנוּ
לְלַכֵּת אַף כֶּף לְפָנֵינוּ, אִם נִזְמַן לוֹ מַעֲשֵׂה.

בא וְרָאָה, כָּל עֲנֵי הַכְּבוֹד שֶׁהֵלְכוּ בַּמִּדְבָּר, לֹא הָיוּ מְכַסִּים אֶלָּא רַק
אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְבָדָם, וְאוֹתוֹ עֲנַן כְּבוֹד שִׁכְתוֹב וְה' הֹלֵךְ לְפָנֵיהֶם
יוֹמָם, הוֹלֵךְ לְפָנֵיהֶם. וְהָעֶרֶב רַב הִלְלוּ, וְכָל אוֹתָן בְּהִמּוֹת, צֹאן
וּשְׂוָרִים, הָיוּ הוֹלְכִים מַחוּץ לַמַּחֲנֶה בְּאַחֲרוֹנָה. וּבֹא רָאָה, כָּל אוֹתָם
אַרְבָּעִים שָׁנִים שֶׁהֵלְכוּ יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר, שׁוֹם לְכַלּוֹף וְטִנוּף לֹא הָיָה
בְּתוֹךְ הָעֲנָנִים בְּפָנִים. וְעַל זֶה צֹאן וּבִקֵּר שֶׁהָיוּ אוֹכְלִים עֹשֵׁב הָיוּ בַּחוּץ,
וְכָל אוֹתָם שִׁשּׁוּמְרִים אוֹתָם.

אמר רַבִּי אֶלְעָזָר, אָבָא, אִם כֶּף, אוֹתָם עָרַב רַב לֹא הָיוּ אוֹכְלִים
מִן הַמֶּן? אָמַר לוֹ, וְדַאי כֶּף הוּא, אֶלָּא רַק מֵה שְׁנוֹתָנִים לָהֶם
יִשְׂרָאֵל, כְּמִי שְׁנוֹתָן לְעַבְדוֹ. וּמִמָּה הָיוּ אוֹכְלִים? מִתְמַצִּית, מֵה
שֶׁנִּשְׂאָר אַחַר הָרַחֲמִים, פְּסֻלָּת. וְהַפְּתוּב מְכַרִּיז וְאוֹמֵר, (שם טז) וּבְנֵי
יִשְׂרָאֵל אָכְלוּ אֶת הַמֶּן אַרְבָּעִים שָׁנָה. בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְלֹא אַחֲרֵיהֶם.
וַיִּרְאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ מִן הוּא, וְלֹא שֶׁאֵר הָעֶרֶב רַב, צֹאן וּבִקֵּר
שֶׁהָיוּ בִּינֵיהֶם.

עד עֲכָשׁוּ הָיוּ כְּנוֹעִים אוֹתָם עָרַב רַב, וְעַכְשָׁו עֲמָדוֹ וְרָצוּ מַעֲשֵׂה לְחֻזַּק
אֶת הַצַּד הָאֲחֵר, וְאוֹמְרוּ, אוֹ נִהְיָ כְּלָנוּ עִם אֶחָד וְנִהְיָ בְּכָל־
עַמְכֶם, אוֹ שִׁיְהִיָּה לָנוּ מִי שִׁילֵךְ לְפָנֵינוּ כְּמוֹ שֶׁהוֹלֵךְ אֱלֹהֵיכֶם לְפָנֵיכֶם.
אָמַר אֶהְרֹן, חֵס וְשָׁלוֹם שֶׁאֵלֶּה יִשְׁתַּתְּפוּ בְּעַם הַקְּדוֹשׁ לְהִיּוֹת הַכֹּל כָּל־
אֶחָד, וְלֹא יִתְעַרְבוּ הָעַם הַקְּדוֹשׁ בְּעַם הַזֶּה בְּכָל־אֶחָד, אֶלָּא טוֹב
לְהַפְרִידֵם מִתּוֹךְ הָעַם הַקְּדוֹשׁ עַד שִׁיבֹא מֹשֶׁה.

ואהרן הַתְּכַוֵּן לְטוֹב, אֶלָּא שֶׁהָיוּ רַבִּים מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁהִשְׁתַּתְּפוּ עִמָּהֶם
בְּלֵב. וּמִשׁוֹם כֶּף, כְּשֶׁבֹא מֹשֶׁה, הִצְטַרְף לְבָרַר וּלְלַבֵּן אֶת הָעַם
הַקְּדוֹשׁ מֵאוֹתוֹ חֲטָא, וְהִשְׁקָה אוֹתָם הַשְׁקִיָּה, עַד שֶׁכֻּלְּם נִבְרְרוּ וְלֹא
נִשְׂאָרָה בָּהֶם פְּסֻלַּת כָּל־ל.

אמר לָהֶם אֶהְרֹן, פָּרְקוּ נִזְמֵי הַזֶּהָב. וְכִי לֹא הָיָה לָהֶם זֶהָב אַחֵר? אֶלָּא
אָמַר אֶהְרֹן, בְּעוֹד שִׁישׁ לָהֶם קִטְטָה עִם בְּנֵיהֶם וּנְשֵׁיהֶם,
יִתְעַכְּבוּ, וּבֵינָם כֶּף יָבֹא מֹשֶׁה. בֹּא וְרָאָה, שְׁנֵינוּ קָשִׁים גְּרִים לְיִשְׂרָאֵל
כִּסְפֻּחַת בְּבִשֶׁר הַחַי, כָּל שֶׁכֵּן אֵלֶּה שְׁלֹא הָיוּ גְרִים כְּרָאוּי. מֵה הֵם
עָשׂוּ? וַיִּתְּפְּרוּ כָּל הָעַם אֶת נִזְמֵי הַזֶּהָב אֲשֶׁר בְּאַזְנֵיהֶם. כְּמֵה אֶלְפִים
וּרְבָבוֹת הָיוּ מִנְזַמֵּיהֶם שָׁם.

מה כתוב? ויקח מידם ויצר אתו בחרט וגו'. אהרן לא נשמר מאותם שני חכמים שהיו בראשיהם של אותו ערב רב, אחד מהם היה לפנני, והאחר היה עושה בכשפים. כיון ששניהם התיעצו כאחד, לקחו את אותו זֶהב, (אחד) שני שלישי ביד אחת, ושליש ביד האחרת. משום שפך צריך באותו מין של כשוף.

בכה רבי שמעון, אמר, אי חסיד קדוש, אהרן משוח של האל הגדול, בחסידותו נפלו כמה מהעם הקדוש, ואתה לא היית יודע להשמר. מה עשו? כשהגיעו שש שעות והיום היה במשקל, לקחו את אותו זֶהב שפרקו מאזניהם. מה הטעם? משום שמי שצריך לעשות כשוף, לא מתבקש לחוס עינו על ממון. והם אומרים, השעה עומדת לנו, אם איננו מעכבים. זו אינה שעה לחוס על הזֶהב. מיד – ויתפרקו כל העם. מה זה ויתפרקו? כמו שנאמר (מלכים א יט) מפרק הרים ומשבר סלעים, שהשחיתו ושברו את אזניהם. בכה כמקדם ואמר, אי עם קדוש של הקדוש ברוך הוא.

פתח רבי שמעון בבכיה ואמר, (שמות כא) והגישו אדניו אל האלהים וגו'. הרי פרשוה החברים, האזן ששמעה בסניי (ויקרא כה) כי לי בני ישראל עבדים וגו', והוא פרק על מלכות שמים מעליו ומכר עצמו לאחר – תרצע. ואלו הרשעים החיבים, אנשים רעים, בתשוקתם לחזר לסרחונם לא רצו מנשיהם ובניהם אלא השחתת דרכם (אזניהם), והתפרקו מעל של שמים שצוה אותם משה ושברו אזניהם, שאין להם חלק בשם הקדוש והעם הקדוש.

מה עשו? חלקו שניהם אותו הזֶהב, אחד נטל שני שלישים, ואחד שלישי. עמדו כנגד השמש בשש שעות. עשו כשפיהם וכשפו בלהטיהם בכשוף של הפה. כיון שהגיעה ראשית השעה השביעית, שניהם הרימו ידיהם על ידי אהרן, (ומנין שמהידי של שניהם נטל יד אחת ולא יותר?) שכתוב ויקח מידם. שניהם היו ולא יותר. כיון שהוא קבל מידם (שמים, ולא ידיהם), יצא קול ואמר, (משלי יא) יד ליד לא ינקה רע, שכתוב כי ברע הוא. הביא רע לעולם.

סוד הדבר – אותם החוטאים הרשעים מכשפים בני בלעם החוטא, בני בניו של לבן הרשע, ראו שכוס של ברכה היא בימין, ומהימין מתחזקת תמיד (יותר), אמרו, אם יהיה בצד הזה אותו ראש של הימין, הרי העצמה שלנו פראוי.

בַּיּוֹן שֶׁהֵגִיעַ שִׁבְעַת שְׁעוֹת שֶׁל הַיּוֹם, נִתְּנָה לּוֹ לְאַהֲרֹן מִיָּד. אִם הוּא הָיָה אוֹמֵר לָהֶם שִׁימוּ אוֹתוֹ בְּאַרְץ בְּתַחֲלָה וְאֲנִי אֶטַל – לֹא הָיוּ יְכוּלִים בְּכַשְׁפֵיהֶם לַעֲשׂוֹת כָּלֹם. אֲלָא נָטַל מִיָּדָם. וְהַכְּתוּב מִתְּרַעַם וְאוֹמֵר, וַיִּקַּח מִיָּדָם. רָאוּ מָה עָשָׂה אֱהָרֹן אִישׁ נְבִיא, אִישׁ חָכָם, שֶׁלֹּא יָדַע לְהִשְׁמֵר. שָׂאֵלוּ נָטַל מִן הָאָרֶץ, כָּל כְּשָׁפִים שֶׁבָּעוֹלָם לֹא הָיוּ יְכוּלִים לְהַצְלִיחַ. אֲבָל בְּמָה הַצְּלִיחוּ בַּמַּעֲשֵׂה הַזֶּה? מִשּׁוֹם שְׁוִיִּיקַח מִיָּדָם, וְלֹא מִן הָאָרֶץ.

וַיִּצַר אֶתוֹ בַּחֲרָט. לֹא כְמוֹ שְׁחוֹשְׁבִים בְּנֵי אָדָם שֶׁעָשָׂה צִיּוּרִים בַּמַּחְוָגָה אוּ בַדְּבָר אַחֵר. אֲלָא בְּאֵת הַכְּתוּב לְהוֹכִיחַ אֶת הַדְּבָר, שֶׁאֱהָרֹן לֹא יָדַע לְהִשְׁמֵר. אֵלּוּ כְּשֶׁנָּטַל מִיָּדֵיהֶם הָיָה זוֹרֵק לְאָרֶץ, וְאָף עַל גַּב שְׂאֵחַר כֶּף יִטַּל אוֹתוֹ, אִזּוֹ לֹא הָיָה מַצְלִיחַ הַמַּעֲשֵׂה הַרָע הַזֶּה. אֲבָל בְּכָל הָיָה סִיוֵעַ רַע, שֶׁלְקַח זֶהָב וּטְמָנוּ מִהָעֵין, רַע אַחֵר רַע. מָה זֶה וַיִּצַר אֶתוֹ בַּחֲרָט? שֶׁשָּׂם אֶת כָּל הַזֶּהָב בְּכִיס אֶחָד וְנִשְׁמַר מִהָעֵין, וְאִזּוֹ הַכָּל עָלָה לַמַּעֲשֵׂה.

בְּסַפְרוֹ שֶׁל חֲנוּךְ מִצְאָנוּ שֶׁכֶּף הָיָה אוֹמֵר, בֵּן יָחִיד יוֹלֵד לְאוֹתוֹ רֹאשׁ הַלְבָן, וְכִשְׁיָבֵאוּ אוֹתָם מִבֶּשֶׁר הַחֲמוּרִים, יִטְעוּ אוֹתוֹ בְּאוֹתוֹ שְׁיִכְנִיס (שִׁטַּל) מַרְגְּלִיּוֹת בַּפַּעַמּוֹנֵי זֶהָב לְלֹא דַעַתּוֹ, וְדַמּוֹת תְּצִיר בְּצִיּוּר בַּחֲרָט. מָה זֶה בַּחֲרָט? בַּחֲרָט אָנוּשׁ, זֶהוּ קוֹלָמוֹס שֶׁל אָנוּשׁ הַרְשָׁע שֶׁהִטְעָה בְּנֵי אָדָם.

וְדַאי זֶהוּ בְּרוּר הַדְּבָר, שֶׁאָנוּשׁ כְּשֶׁהִטְעָה אֶת הָעוֹלָם, בְּקוֹלָמוֹס הָיָה רוֹשֵׁם רְשׁוּמִים שֶׁל כָּל הַדְּמִיּוֹת וְעִבּוּדוֹת זְרוֹת בְּאוֹתוֹ קוֹלָמוֹס (רְשָׁם רְשׁוּם), וְלִכְן כְּתוּב בַּחֲרָט, אוֹתוֹ שְׁנוּדַע לַעֲשׂוֹת כֶּף. וְזֶהוּ בְּרוּר הַדְּבָר.

וְהַבַּל הָיָה, שְׁוֹדַאי בְּכִיס הַשְּׁלִיף הַזֶּהָב וְכֶסֶף אוֹתוֹ מִן הָעֵין, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ אוֹתָם מְכַשְׁפִים, וְכֶף צָרִיף בְּמִינֵי הַכְּשָׁפִים הַלְלוּ. וְזֶהוּ מַעֲשִׂיהֶם שֶׁל הַכְּשָׁפִים הַלְלוּ – דְּבָר שֶׁצָּרִיף בְּגִלּוּי לְגִלּוֹת אַחֵר כֶּף, צָרִיף הַסְתָּרָה וְכִסּוּי בְּרֵאשׁוּנָה, שְׁיִתְכַסֶּה מִן הָעֵין, וְאַחֵר כֶּף יֵצֵא הָאֵמָן לְאִמְנוֹתוֹ. וְדָבָר שֶׁצָּרִיף אַחֵר כֶּף כִּסּוּי, צָרִיף בְּרֵאשׁוּנָה בְּגִלּוּי.

עֲבָשׁוּ, בְּנֵי אֱהוּבֵי, אֱהוּבֵי נַפְשֵׁי, מָה אַעֲשֶׂה? וְדַאי שֶׁצָּרִיף לְגִלּוֹת. הַקְּשִׁיבוּ וְהַסְתִּירוּ הַדְּבָרִים. בְּצַד הַקְּדָשָׁה הַהוּא, אֱלֹהִים אֲמַת, מְלֶךְ עַל הָעוֹלָם, בְּשִׁלְשָׁה (דְּבָרִים) עוֹלָמוֹת (אֵלּוּ) הַתְּחִזֵּק – בְּבִרְיָאָה, בִּיצִירָה, בַּעֲשִׂיָה. וְהָרִי נֹאמֵר הַסּוּד שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד כָּאֵן.

כנגד בריאה - ויקח מידם, דבר שלא היה בו עד עכשו כלום. כנגד יצירה - ויצר אתו בחרט. כנגד עשיה - ויעשהו עגל מסכה. מי ראה ככשפים האלה בכל העולם?

ועכשו יש לומר, וכי לא כתוב ואשליכהו באש, ולא יותר, ואז ויצא העגל הזה, ועכשו אתה אומר ויעשהו עגל מסכה? אלא חס ושלום שאהרן עשה, והכתוב מוכיח, שכתוב ויקח את העגל אשר עשו. אבל ממה שכתוב ויקח מידם וכתוב ויצר אתו, מכח שני אלה נעשה הכל. כביכול הוא עשה אותו. שאם שני אלה לא היו, לא היה נעשה ולא יוצא לאמנות. אבל מי גרם שנעשה? שני אלה. (כביכול ויעשהו, הוא ודאי עשהו) בעוד שהוא לוקח מידם, הם עשו כשפיהם ולוחשים בפיהם, ומושכים רוח למטה מהצד האחר.

ומישבו שתי רוחות כאחת, אחת מהזכר ואחת מהנקבה. שכשמתלבש הזכר בדמות השור, הנקבה בדמות החמור, ושניהם היו כלולים כאחד. למה שני אלה? אלא שור הרי נאמר, וחמור למה? משום שבמכשפים המצריים הללו כתוב בהם, (יחזקאל כג) אשר בשר חמורים בשרם.

ולכן כל אלו מישראל שמתו התחברו עמהם בלבם. ומשום שהיו שתי דמיות, כתוב אלה אלהיך ישראל, ולא כתוב זה, אלא אלה. שנים היו כאחד. אשר העלוף מארץ מצרים, העלוף ולא כתוב העלוף.

ויעשהו עגל מסכה ויאמרו. לא כתוב ויאמר, אלא ויאמרו, שאהרן לא אמר דבר. שנינו, מאה ועשרים וחמש קנתרים היו בו. איך כתוב ויקח מידם? וכי בידם היו כל הקנטרים הללו? אלא מקלל של אותם קנטרים לקח מלא ידיהם, ואותו מעט התעלה על הכל כאילו הכל היה בידיהם.

בא וראה מה כתוב, וירא אהרן ויבן מזבח לפניו. אי חסיד קדוש, כמה רצונך היה לטוב ולא ידעת להשמר. כיון שזרקו לאש, התחזק כח הצד האחר שם באש, ויצאה דמות שור, כמו שנאמר בשתי המשכות של הצד האחר. מיד - וירא אהרן. מה זה וירא אהרן? ראה שהצד האחר התחזק. מיד - ויבן מזבח לפניו. שאלמלא הקדים ובנה המזבח הזה, העולם היה חוזר לחרבנו.

לְלִסְטִים שְׁהִיָּה יוֹצֵא לְאָבֵד וְלַהֲרֹג בְּנֵי אָדָם, רְאֵה לְגִיּוֹן הַמֶּלֶךְ שְׁאוֹתוֹ הַלִּסְטִים יוֹצֵא בְּכַח חֶזֶק, מֶה עֲשֵׂה אוֹתוֹ לְגִיּוֹן? שִׁדֵּל אֶת הַמֶּלֶךְ לְצִאת לְדֶרֶךְ, וּמִשָּׁן אוֹתוֹ הַלְגִּיּוֹן לְאוֹתָהּ הַדֶּרֶךְ. כְּשֶׁעֲדִין הַלִּסְטִים הוֹלֵךְ בְּאוֹתָהּ הַדֶּרֶךְ, רְאֵה דְמוֹת הַמֶּלֶךְ עוֹמְדֵת לְפָנָיו. כִּיּוֹן שָׂרָאָה אֶת הַמֶּלֶךְ שְׁהִיָּה הוֹלֵךְ לְפָנָיו בְּדֶרֶךְ, מִיָּד נִרְתַּע וַחֲזָר לְאַחֹר.

כִּד וַיֵּרָא אֶהֱרֵן שֶׁהֵצֵד הָאֲחֵר מִתְגַּבֵּר, אָחִז בְּרִפּוּאָה וַחֲחִזִּיק בְּצַד הַקְּדֻשָּׁה וְשָׁם אוֹתוֹ לְפָנָיו. כִּיּוֹן שָׂרָאָה הֵצֵד הָרַע אֶת דְּיוֹקֵן הַמֶּלֶךְ שְׁעוֹמֵד לְפָנָיו, מִיָּד חָזָר לְאַחֹר וַנִּחְלַשׁ כַּחוֹ וַחֲחִילוֹ, שְׁהִרִי הַתְּחִזִּיק, (מִיָּד וַיִּכֵּן מִזְבַּח לְפָנָיו) וַהֲמִזְבַּח הַזֶּה הִתְגַּבֵּר, וַנִּחְלַשׁ הֵצֵד הָאֲחֵר.

בֵּא וַרְאֵה מֶה כְּתוּב, וַיִּקְרָא אֶהֱרֵן וַיֹּאמֶר חַג לֵה' מִחֵר. חַג לֵה', וְלֹא לַעֲגָל. וְלִצֵּד הַקְּדֻשָּׁה עֲשֵׂה, וְלִצֵּד הַקְּדֻשָּׁה קְרָא וְאָמַר. וְזוֹ הַרְפּוּאָה שֶׁהַקְּדִים, שְׁאֵלְמָלֵא עֲשֵׂה אֶת זֶה, לֹא עֲמַד הָעוֹלָם עַל מְקוֹמוֹ, וְעַם כָּל זֶה לֹא שָׁכַךְ רְגֵזוֹ מֵאֶהֱרֵן, אֵף עַל גַּב שְׁלֵא הַתְּכַוֵּן לְרַע. **אָמַר** לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֶהֱרֵן, שְׁנֵי הַמְּכַשְּׁפִים הִלְלוּ מִשְׁכוֹ אוֹתָךְ לְמֶה שָׂרְצוּ, חֲתִיף שְׁשֵׁנִי בְּנִיף יִפְלוּ, וְעַל הַחֲטָא הַזֶּה יָמוּתוּ (וּבַחֲטָא הַזֶּה הֵם יִתְפָּסוּ). זֶהוּ שְׁכָתוּב (דְּבָרִים ט) וַבְּאֶהֱרֵן הַתְּאֲנִף ה' מֵאֵד לְהַשְׁמִידוֹ. מֶה זֶה לְהַשְׁמִידוֹ? אֵלּוֹ בְּנָיו, כְּמוֹ שְׁנֵאָמַר (עֲמוּס ב) וְאֲשַׁמֵּיד פְּרִיו מִמַּעַל, שְׁפָרְיוֹ שֶׁל אָדָם אֵלּוֹ הֵם בְּנָיו.

בֵּא וַרְאֵה, אֶהֱרֵן שָׁם אֶת אוֹתוֹ מִזְבַּח לְפָנָיו, וְהַעֲגָל שָׁב לְאַחֹרָיו. בְּנָיו שָׁמוּ אֶת הֵצֵד הָאֲחֵר לְפָנָיו, וְצֵד הַקְּדֻשָּׁה חָזָר לְאַחֹר, שְׁכָתוּב (ויקרא י) וַיִּקְרִיבוּ לְפָנָיו ה'. לְפָנָיו ה' שָׁמוּ. נִתְפָּסוּ בַחֲטָא הַזֶּה.

אֶהֱרֵן חָשַׁב, שְׁבִינְתִים יָבֵא מִשָּׂה, וְלִכֵּן אֶת אוֹתוֹ מִזְבַּח לֹא הָרַס מִשָּׂה, שְׁאֵלּוֹ הָיָה כְּמוֹ שְׁחוֹשְׁבִים בְּנֵי אָדָם, הַדְּבָר הָרֵאשׁוֹן שֶׁהַצֵּטְרָךְ מִשָּׂה – לְנִתֵּן אֶת אוֹתוֹ מִזְבַּח הָיָה צְרִיף, כְּמוֹ שֶׁהַתְּנַבֵּא הַנְּבִיא עָדוּ עַל הַמִּזְבֵּחַ בְּבֵית אֵל, וַנְּבוֹאָתוֹ עַל אוֹתוֹ מִזְבַּח הָיְתָה. אָבֵל כָּאֵן הָיָה דְבָר אַחֵר כְּמוֹ שְׁנִתְבָּאָר. וְכָתוּב וַיִּקַּח אֶת הָעֲגָל אֲשֶׁר עָשׂוּ, וְלֹא כְּתוּב וַיִּנְתֵּן אֶת הַמִּזְבֵּחַ.

בֵּא וַרְאֵה, וַיִּקְרָא אֶהֱרֵן – הוּא הַכְּרִיז בְּקוֹל וְאָמַר. כְּתוּב כָּאֵן וַיִּקְרָא וַיֹּאמֶר, וְכָתוּב בְּיוֹנָה וַיִּקְרָא וַיֹּאמֶר. מֶה שָׁם הַכְּרִיז לְדִין, אֵף כָּאֵן הַכְּרִיז לְדִין. חַג לֵה' מִחֵר, נִבְּא נְבוּאָה בְּאוֹתָהּ רוּחַ שֶׁל מִזְבַּח, שְׁעֵתִיד הַדִּין לְשֵׁרוֹת עֲלֵיהֶם. חַג לֵה', לַעֲשׂוֹת בְּכֶם דִּין.

וַיִּשְׁלַח דִּינִים הָיוּ: אֶחָד, וַיִּגַּף ה' אֶת הָעָם. וְאֶחָד בִּבְנֵי לֹוִי. וְאֶחָד שֶׁהִשְׁקָה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וְהֵינּוּ חָג שֶׁל בְּנֵי לֹוִי. לַה' – שְׁוִיגָף ה'. מָחָר – שֶׁהִשְׁקָה אוֹתָם מִשָּׁה. וְלָנוּ בְּאוֹתוֹ לִלְלָה, וְלִמְחָר נִמְצְאוּ נִפְוּחִים וּמֵתִים. וְאוֹתָם הַמַּיִם הָיוּ מְכַשְׁפִּים בְּמַעֲיָהֶם כָּל הַלִּילָה, וּבִבְקָר נִמְצְאוּ מֵתִים, וְלָכֵן חָג לַה' מָחָר. וְכָל הָרְפוּאָה שֶׁעָשָׂה אֶהְרֹן, מִשׁוּם שֶׁכָּתוּב וַיִּבֶן מִזְבֵּחַ לְפָנָיו.

בא וַרְאֵה, (אותו מזבח של קדשה היה) שֶׁכָּתוּב וַיִּרְא אֶת הָעֵגֶל וּמַחֲלַת, וְאֵלוּ מִזְבֵּחַ לֹא כָתוּב. שֶׁהָרִי אֶהְרֹן יָדִיעָה הִיָּה יוֹדֵעַ שֶׁכָּתוּב (שמות כב) זָבַח לְאֱלֹהִים יִחְרַם בְּלִתִּי לַה' לְבָדוֹ, וְדַאי נִצַּל אֶהְרֹן בְּעֵצָה טוֹבָה שֶׁהִנְהִיג לְנַפְשׁוֹ, וְהַכֵּל בְּרִצּוֹן שָׁלֵם טוֹב, שֶׁלֹּא הִתְכַּוֵּן לְרַע.

אמר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, אָבִא, וְדַאי כֶּף הוּא, וַיִּשְׂרָאֵל לֹא הָיוּ. אָבֵל יִרְבְּעָם שֶׁעָשָׂה עֲגָלִים, הָרִי יִשְׂרָאֵל הָיוּ, וְעֵגֶל עָשׂוּ. אָמַר לוֹ, וְדַאי, וּפְרָשׁוּהָ, אָבֵל יִרְבְּעָם חֲטָא וְהַחֲטִיא, וְלֹא כְמוֹ שֶׁאָמְרוּ. שְׁוֹדַאי חֲטָא רַע עָשָׂה, וּבִמְלָכוֹת חֲטָא.

אמר יִרְבְּעָם, הָרִי וְדַאי שֶׁהָרִי צַד הַקְּדֻשָּׁה לֹא שׁוֹרָה אֲלֵא רַק בְּלֵב כָּל הָעוֹלָם, וְזוֹ יְרוּשָׁלַיִם. אָנִי לֹא יָכוֹל לְמַשֵּׁךְ אֶת אוֹתוֹ הַצַּד לְכַאֵן, מָה אַעֲשֶׂה? מִיָּד – (מלכים-א יב) וַיִּוְעֵץ הַמֶּלֶךְ וַיַּעַשׂ וּגּוֹ'. נִטַּל עֵצָה רַעָה. אָמַר, הָרִי הַצַּד הָאֲחֵר שֶׁנִּמְשַׁךְ מִיָּד לְכָל מְקוֹם, וְכָל שֶׁכֵּן בְּאַרְץ הַזֹּאת, שֶׁתְּשׁוּקָתוֹ לְשָׂרוֹת בְּתוֹכָהּ, אָבֵל לֹא יָכוֹל לְהִתְלַבֵּשׁ אֲלֵא רַק בְּדַמוֹת שֶׁל שׁוֹר.

שני עֲגָלִים לָמָּה? אֲלֵא אָמַר יִרְבְּעָם, (במצרים ובמדבר) בְּמִדְבָּר הָיוּ אוֹתָם מְכַשְׁפִּים, שֶׁכָּתוּב (יחזקאל כג) בְּשׂוֹר חֲמוּרִים בְּשָׂרָם. (לא אוֹתָם מְצָרִים, אֲלֵא) כָּאֵן אוֹתָן שְׁתֵּי רוּחוֹת רַעוֹת יִתְלַבְּשׁוּ כְּרַאוּי, זָכַר וּנְקֵבָה הֵם. שֶׁהָרִי הַזֶּכֶר הִיָּה בְּבֵית אֵל, וְהַנְּקֵבָה הִיָּתָה בְּדֵן. וּמִתּוֹךְ שֶׁכָּתוּב נִפְתַּח תְּטַפְּנָה שְׁתֵּי זָרָה, נִמְשְׁכוּ יִשְׂרָאֵל אַחֲרָיו יוֹתֵר, שֶׁכָּתוּב וַיִּלְכוּ הָעָם לְפָנָיו הָאֶחָד עַד דֵּן. וּמִשׁוּם כֶּף הָיוּ שְׁנֵי עֲגָלִים, וּמִשָּׁךְ אוֹתָם יִרְבְּעָם לְאַרְץ הַקְּדוּשָׁה, וְהָיָה חֲטָא עָלָיו וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל, וּמִנֵּעַ בְּרִכוֹת מִן הָעוֹלָם, וְעָלָיו כָּתוּב (משלי כח) גּוֹזֵל אָבִיו וְאִמּוֹ וּגּוֹ'.

ועל כֵּן הָיוּ הָעֵגֶלִים, שֶׁהָרִי הַלְּבוּשׁ הָרַאשׁוֹן שֶׁמִּתְלַבֵּשׁ הַצַּד הָאֲחֵר הוּא שׁוֹר, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. וְאִם תֹּאמַר, לָמָּה הוּא עֵגֶל וְלֹא שׁוֹר? אֲלֵא וְדַאי כֶּף רַאוּי, וְכֵן בְּכָל הַצְּדָדִים, רֵאשִׁית הַלְּבוּשׁ הוּא קָטָן, וְהָרִי בְּאַרְנוֹ.

וְיָכֹן, בני אהובי, כִּינֹן שָׂרְצוּ אֱלֹהִים, וּבְצַד שֶׁל אֱלֹהִים נִבְנָה
הַמַּעֲשֶׂה, הָאֱלֹהִים הַקְּדוֹשׁ, הָאֵם, שְׁאוּחֶזֶת תָּמִיד בְּזוֹרֵעַ
הַמְּלָךְ וּמַעֲלָה אֶת הַרְצוּעָה, לֹא הִיְתָה שָׁם, וְהַצְטַרַךְ מִשֶּׁה לֵהִיּוֹת שָׁם
בְּמִקוּמָה. כִּינֹן שָׂרְמַז לֹו הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, הַסְתַּכַּל.

שְׁלֹשׁ פְּעָמִים רָמַז לֹו, אִי מִשֶּׁה הַרוּעָה הַנְּאָמָן, כְּמָה חֶזֶק כַּחֶף, כְּמָה
גְבוּרַתָּךְ גְּדוּלָה. שְׁלֹשׁ פְּעָמִים רָמַז לֹו, שְׁכָתוֹב וְעֵתָה הַנִּיחָה לִי
– הָרִי אָחַד. וַיַּחַר אִפִּי בָהֶם וְאָכְלָם – הָרִי שְׁתִּים. וְאָעֲשֶׂה אוֹתָךְ לְגוֹי
גְדוֹל – הָרִי שְׁלֹשׁ. חֲכָמְתוֹ שֶׁל מִשֶּׁה בְּשִׁלְשֵׁת הַרְמָזִים הַלְלוּ. אָחַז
בְּזוֹרֵעַ יְמִינוֹ – כִּנְגַד הַנִּיחָה לִי. אָחַז בְּזוֹרֵעַ שְׁמָאלוֹ – כִּנְגַד וַיַּחַר אִפִּי
בָהֶם וְאָכְלָם. הַתַּחֲבֵק בְּגוּף הַמְּלָךְ – כִּנְגַד וְאָעֲשֶׂה אוֹתָךְ לְגוֹי גְדוֹל.
וּכְשֶׁהַתַּחֲבֵק בְּגוּף, וּשְׁתֵּי זְרוּעוֹת מִצַּד זֶה וּמִצַּד זֶה, לֹא יְכוּל לְהַתְנַעֲנַע
לְצַד בְּעוֹלָם. זֹו הִיְתָה חֲכָמְתוֹ שֶׁל מִשֶּׁה, (שְׁבֻדְבָרִי) שְׁמִינֵי רְמָזִים שֶׁל
הַמְּלָךְ הַכִּיר בְּכָל אָחַד מֵהֶם מְאִיזָה מְקוּם יַחְזִיק, וּבְחֲכָמָה הוּא עֹשֶׂה.
בְּאוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר וְהַחֲבָרִים וּנְשָׁקוּ יָדוֹ. הִיָּה שָׁם רַבִּי אַבָּא. אָמַר,
אֶלְמָלָא לֹא בִּאתִי לְעוֹלָם אֶלָּא לְשִׁמְעַת אֶת זֶה – דִּי לְנוֹ. בְּכָה
וְאָמַר, וַי רַבִּי, כְּשֶׁתַּסְתַּלַּק מִן הָעוֹלָם, מִי יֵאִיר וַיְגַלֶּה אוֹרוֹת הַתּוֹרָה?
דְּבַר זֶה בְּחֻשְׁכָה נִסְתָּר עַד עַכְשָׁו, שְׁיִצָּא מִשָּׁם, וְהָרִי מְאִיר עַד רוּם
הַרְקִיעַ, וּבְכִסָּא הַמְּלָךְ הוּא רְשׁוּם, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁמַח עַכְשָׁו
בְּדַבְרֵי הַזֶּה. וּכְמָה שְׁמַחָה עַל שְׁמַחָה נּוֹסְפָה מִלְּפָנֵי הַמְּלָךְ הַקְּדוֹשׁ. מִי
יַעִיר דְּבָרֵי חֲכָמָה בְּעוֹלָם הַזֶּה כְּמוֹתָךְ.

בְּאִ וְרָאָה, טָרָם חָטָא אָדָם, הִיָּה עוֹלָה וְעוֹמֵד בְּחֲכָמַת הָאוֹר הָעֲלִיּוֹן,
וְלֹא הִיָּה נִפְרָד מֵעֵץ הַחַיִּים. כִּינֹן שֶׁהַגְּדִיל תְּשׁוּקָתוֹ לְדַעַת וְלָרְדַת
לְמַטָּה, נִמְשָׁךְ אַחֲרֵיהֶם, עַד שֶׁנִּפְרַד מֵעֵץ הַחַיִּים, וַיִּדַע רַע וְעִזָּב הַטּוֹב.
וְלִכְן כָּתוּב (תְּהִלִּים ח) כִּי לֹא אֵל חָפֵץ רָשָׁע אֶתָּה לֹא יִגְרָךְ רַע. מִי
שֶׁנִּמְשָׁךְ בְּרַע, אֵין לֹו דִּיּוֹר עִם עֵץ הַחַיִּים. וְטָרָם שְׁחָטָאוֹ, הָיוּ שׁוֹמְעִים
קוֹל מִלְּמַעְלָה וַיּוֹדְעִים אֶת הַחֲכָמָה הָעֲלִיּוֹנָה וְלֹא פּוֹחַדִּים. כִּינֹן
שְׁחָטָאוֹ, אֶפְלוֹ קוֹל שְׁלִמְטָה לֹא יְכָלוּ לְעַמַּד בּוֹ.

כְּמוֹ זֶה, טָרָם שְׁחָטָאוֹ יִשְׂרָאֵל, בְּשַׁעָה שְׁעָמְדוֹ יִשְׂרָאֵל עַל הַר סִינַי,
הָעֲבָרָה מֵהֶם זֶה־מָתוֹ שֶׁל הַנְּחָשׁ הַזֶּה, שֶׁהָרִי אִז בְּטוֹל שֶׁל יֵצֵר
הָרַע הִיָּה בְּעוֹלָם, וַדְּחוּ אוֹתוֹ מֵהֶם, וְאִז נֶאֱחָזוּ בְּעֵץ הַחַיִּים וְעָלוּ
לְמַעְלָה, וְלֹא יָרְדוּ לְמַטָּה. אִז הָיוּ מְכִירִים וְהָיוּ רוֹאִים אֶסְפַּקְלָרִיּוֹת
הָעֲלִיּוֹנוֹת, וְעִינֵיהֶם הוֹאָרוּ, וּשְׁמַחוּ לְהַכִּיר וְלִשְׁמַעַ. וְאִז חָגַר אוֹתָם

הקדוש ברוך הוא בחגורות של אותיות השם הקדוש שלא יוכל לשלט עליהם הנחש הזה, ולא יטמא אותם כבראשונה.

ביון שחטאו בעגל, העברו מהם כל אותן הדרגות והאורות העליונים, והעברה מהם חגורת כלי הזין שהתעטרו מהשם הקדוש העליון, והמשיכו עליהם הנחש הרע כמקדם, וגרמו מות לכל העולם. ואחר כך מה כתוב? וירא אהרן וכל בני ישראל את משה והנה קרן עור פניו וייראו מגשת אליו.

בא וראה, מה כתוב בראשונה? (שמות יד) וירא ישראל את היד הגדלה. וכלם ראו את הזהרים העליונים נאורים באספקלריה המאירה, שכתוב (שם כ) וכל העם ראים את הקולת. ועל הים היו רואים ולא פוחדים, שכתוב זה אלי ואנוהו. אחר שחטאו, פני הפרסור לא היו יכולים לראות. מה כתוב? וייראו מגשת אליו.

ובא ראה, מה כתוב בהם? ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חורב, שהעברו מהם אותם כלי זין שהתחברו בהם בהר סיני, כדי שלא ישלט אותו הנחש הרע. ביון שהעברו מהם, מה כתוב? ומשה יקח את האהל ונטה לו מחוץ למחנה הרחק מן המחנה. אמר רבי אלעזר, מה הפסוק הזה לזה? אלא ביון שידע משה שהעברו מישראל אותם כלי זין עליונים, אמר, הרי ודאי מכאן והלאה הנחש הרע יבא לדור ביניהם. ואם יעמד המקדש כאן ביניהם, יטמא. מיד – ומשה יקח את האהל ונטה לו מחוץ למחנה הרחק מן המחנה. משום שמה ראה שהרי אז ישלט הנחש הרע מה שלא היה מקדם לכן.

וקרא לו אהל מועד. וכי לא בראשונה אהל מועד? אלא בראשונה אהל סתם, וכעת אהל מועד. מה זה מועד? רבי אלעזר אמר לטוב. רבי אבא אמר לרע. רבי אלעזר אמר לטוב – מה מועד הוא יום שמחת הלבנה, שנוספה בו קדשה, לא שולט בה פגם, אף כאן קורא לה בשם הזה, להראות שהרי התרחק מביניהם ולא נפגמה, ולכן כתוב וקרא לו אהל מועד.

ורבי אבא אמר לרע – שהרי בראשונה היה אהל סתם, כמו שנאמר (ישעיה לג) אהל בל יצען בל יסע יתדותיו לנצח, ועכשו אהל מועד. בראשונה לתת רפואות לעולם שלא ישלט בהם המות – מכאן והלאה אהל מועד, כמו שנאמר (איוב ל) ובית מועד לכל חי. כאן נתן

בו זמן וחיים קצובין לעולם. בתחלה לא נפגם - ועכשו נפגם. בראשונה חברות וזונג ללבנה עם השמש שלא יוסרו - עכשו אהל מועד, זונגם מזמן לזמן. ומשום כך, וקרא לו אהל מועד, מה שלא היה קדם.

רבי שמעון היה יושב לילה אחד ועוסק בתורה, והיו יושבים לפניו רבי יהודה ורבי יצחק ורבי יוסי. אמר רבי יהודה, הרי כתוב ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חורב, ואמרנו שגרמו מות עליהם מאותו זמן ומעלה ושלט בהם אותו הנחש הרע שהוסר מהם בראשונה. ישראל מילא, אבל יהושע שלא חטא, האם הוסר ממנו אותו כלי זין עליון שקבל עמהם בהר סיני או לא?

אם תאמר שלא הוסר ממנו, אם כך, אז למה מת כשאר כל בני האדם? ואם תאמר שהוסר ממנו, למה? והרי לא חטא! שהרי הוא היה עם משה בשעה שחטאו ישראל. ואם תאמר שלא קבל אותה העטרה בהר סיני כמו שקבלו ישראל, למה?

פתח רבי שמעון ואמר, (תהלים יד) כי צדיק ה' צדקות אהב ישר יחזו פנימו. פסוק זה אמרו בו החברים מה שאמרו. אבל כי צדיק ה' - צדיק הוא ושמו צדיק, ומשום כך צדקות אהב. ישר והוא ישר, כמו שנאמר (דברים לב) צדיק וישר. ועל זה יחזו פנימו, כל בני העולם, ויתקנו דרכיהם ללכת בדרך ישר כראוי.

ובא ראה, כשדן הקדוש ברוך הוא את העולם, לא דן אותו אלא לפי רב בני האדם. ובא ראה, כשחטא אדם בעץ שאכל ממנו, גרם לאותו עץ ששורה בו המות לכל העולם, וגרם פגם להפריד אשה מבעלה, ועמד החטא של הפגם הזה בלבנה עד שעמדו ישראל בהר סיני. כיון שעמדו ישראל בהר סיני, העבר אותו הפגם של הלבנה ועמד להאיר תמיד. כיון שחטאו ישראל בעגל, שבה הלבנה כמקדם לפגמה, ושלט הנחש הרע, ואחז בה ומשך אותה אליו ונפגמה.

וכשידע משה שחטאו ישראל והעברו מהם אותם כלי זין הקדושים, ידע ודאי שהרי הנחש אחז בלבנה למשך אותה אליו ונפגמה. אז הוציא אותה בחוץ. וכיון שעמדה להפגם, אף על גב שיהושע עומד בעטרת כלי הזין שלה, כיון שהפגם שורה בה וחזרה לכמו שנפגמה בחטאו של אדם, לא יכול אדם להתקיים, פרט למשה ששלט בה, ומותו היה בצד אחר. ועל זה לא היה בה

רשות לקיים את יהושע תמיד ולא מישהו אחר. ועל כן קורא לה אהל מועד, שהרי שורה בה זמן קצוב לכל העולם.

וְלִבֵּן סוד הדבר - יש ימין למעלה ויש ימין למטה. יש שמאל למעלה ויש שמאל למטה. יש ימין למעלה בקדשה עליונה. ויש ימין למטה שהוא בצד האחר. יש שמאל למעלה בקדשה עליונה, לעורר אהבה, להתקשר ללבנה, במקום קדוש למעלה להאיר.

וְיֵשׁ שִׁמְאֵל לְמִטָּה שִׁמְפָּרִיד אֶהְבָּה שְׁלִמְעֵלָה, ומפריד אותה מלהאיר בשמש ולהתקרב עמו, וזהו הצד של הנחש הרע. שפאשר השמאל הזה שלמטה מתעורר, אז הוא מושך את הלבנה ומפרידה מלמעלה, ואורה נחשף, ונדבקות בנחש, ואז שואבת מות למטה לכל, כי נדבקות בנחש ומתרחקת מעץ החיים, ולכן גורמת מות לכל העולם. וזהו כאשר נטמא המקדש עד זמן קצוב כשמתקנת הלבנה ושבה להאיר, וזהו אהל מועד.

וְעַל זֶה יְהוֹשֻׁעַ לֹא מָת, אלא בעטיו של הנחש הזה שקרב ופגם את המשכן כבראשונה. וזהו סוד הכתוב יהושע בן נון נער. שאף על גב שהוא נער למטה לקבל אור, לא ימיש מתוך האהל. כמו שזה נפגם, כך גם זה נפגם, אף על גב שמין קדוש היה לו, כיון שנפגמה הלבנה, כך ודאי לא נצול לבדו ממנו מאותו גון ממש, והרי נתבאר.

אֲשֶׁרִי הַצְּדִיקִים שְׂיֻדְעִים סוּדוֹת הַתּוֹרָה וְנִדְבָקִים בַּתּוֹרָה, ומקיימים הפסוק שכתוב, (יהושע א) וְהִגִּיתָ בּוֹ יוֹמָם וְלַיְלָה וְגו'. ובשבילה יזכו לחיי העולם הבא, שכתוב (דברים ל) כִּי הוּא חַיִּיךָ וְאַרְךָ יָמֶיךָ וְגו'.

חיוב למוד ספר האחר הוא מצות עשה לדבקה בו ולידע שיש אלוה מצוי

ודע שכל ספר הזהר וחיוב למודו וחיוב למוד של כתבי מרון האר"י הכל מצות עשה לדבקה בו ולידע שיש אלוה מצוי בידיעה קדושה בפרט וביוחדים ואהבה ויראה ואחדות.

(נוצר חסד שביל התורה שביל ב' אות ג')